

Het parlementaire jaar 2010-2011¹

Jan Ramakers

September 2010

Kabinetsformatie; crisis in het CDA

In het CDA woedt een machtsstrijd die het formatieproces verlamt. Interim-fractie leider Verhagen en zijn medeonderhandelaar Klink zijn het niet eens over de koers. Een deel van de fractie zit op de lijn van Klink, die niet wil dat de onderhandelingen met de PvdV doorgaan. Klink blijkt al in augustus te hebben aangedrongen op een time-out. Hij heeft de partijleiding schriftelijk gedreigd de fractie te verlaten als de onderhandelingen doorgaan.

De crisis escaleert als Klinks brief uitlekt. Volgens de brief zou de partijleiding hebben overwogen het speciale partijcongres te manipuleren door PvdV-leider Wilders pas na het congres de gelegenheid te geven het regeerakkoord toe te lichten. Wilders zou daarover al hebben aangekondigd 'voluit op het orgel te gaan', zodat 'de hoofden van de coalitiepartners rood zouden kleuren'. Klinks afwijzing van de PvdV is 'definitief'.

De CDA-dissidenten en de partijleiding komen op 2 september tot een compromis: de onderhandelingen zullen doorgaan, maar zonder Klink. Wel blijft hij in de fractie, die het onderhandelingsresultaat afwacht. Vervolgens blaast Wilders de formatie op omdat hij geen vertrouwen meer heeft in het CDA. VVD-leider Rutte spreekt zijn teleurstelling uit: volgens hem zat er een regeerakkoord in het vat 'waarbij rechts Nederland de vingers zou aflikken'.

Rutte wil nu een proeve van een regeerakkoord schrijven, waarop andere partijen kunnen intekenen. Hij adviseert de koningin ook in die richting. PvdA-leider Cohen wil zo'n stuk samen met Rutte schrijven omdat hij vindt dat VVD en PvdA nu op elkaar zijn aangewezen. Maar op maandag 6 september, tijdens de consultatieronde bij de koningin, stapt Klink alsnog uit de fractie, waardoor een nieuwe situatie ontstaat. Wilders vindt dat daarmee het beletsel voor een doorstart van de onderhandelingen is weggenomen, een opvatting die Rutte en Verhagen delen. De koningin benoemt echter de vicepresident van de Raad van State Tjeenk Willink opnieuw als informateur, nu voor een 'korte tussenronde' om helderheid te scheppen. De drie onderhandelaars maken duidelijk dat zij de gesprekken willen voortzetten.

Op initiatief van D66-voorman Pechtold debatteert de Tweede Kamer op 7 september met ex-informateur Opstelten over de mislukking van de formatiepoging. Rutte, Verhagen en Wilders blijken de rijen al weer te hebben gesloten. Op maandag 13 september gaat Opstelten, die opnieuw door de koningin als informateur is benoemd, aan het werk. Bezuinigingen op sociale zekerheid en zorg liggen eind september nog altijd moeilijk. In de avond van 28 september kunnen de onderhandelaars desondanks melden dat ze eruit zijn. Het regeer- en gedoogakkoord kan een dag later in de fracties worden besproken. Wilders spreekt van een 'historisch moment', nu de PvdV 'in het centrum van de invloed op het Nederlands kabi-

netsbeleid' staat. De volgende zaterdag moet het CDA-congres zich nog uitspreken. De CDA-'mastodonten', die zich eerder kritisch uitlieten over samenwerking met de PVV (onder wie Van Agt, Veerman, Aantjes, Oostlander, Wijffels, Van den Broek), lijken hun verzet op te geven. De fracties van VVD en PVV onderschrijven het akkoord snel. Bij het CDA wachten de dissidenten Koppejan en Ferrier het bijzondere partijcongres af.

Het regeer- en gedoogakkoord, dat op 30 september wordt gepresenteerd, voorziet in bijna 18 miljard euro aan bezuinigingen. Het oordeel is algemeen dat de PVV een sterk stempeel op de akkoorden heeft gedrukt. Bij de presentatie is Wilders ook het meest prominent aanwezig. Veel aangekondigde maatregelen (hoofddoekjes- en boerkaverbod, het ontnemen van het Nederlanderschap aan criminelen met dubbele nationaliteit, beperking van de immigratie) zijn voor een groot deel symboolpolitiek, maar Wilders zet de toon ermee.

Commissie-De Wit

De Tweede Kamer besluit het vervolgonderzoek van de commissie-De Wit naar de financiële crisis de status te verlenen van parlementaire enquête. Deze zal zich concentreren op de staatssteun aan banken en andere financiële instellingen.

De Tweede Kamer debatteert op 14 en 15 september over het eerste deel van het onderzoek. Veel fracties vinden dat er niet snel en ingrijpend genoeg wordt opgetreden. Probleem bij het debat is onder meer dat van de tien financieel woordvoerders er acht in de vorige Kamerbezetting een andere portefeuille hadden of nog niet in de Kamer zaten. Ook de commissie-De Wit heeft de nodige veranderingen ondergaan: Neppérus (VVD) neemt de plaats in van Schippers, Braakhuis (GroenLinks) die van Sap, Vermeij (PvdA) neemt het stokje over van Blom en Van Hijum (CDA) vervangt Schinkelshoek. De Kamer sluit het debat af met de conclusie dat de banken voor het einde van het jaar hun eigen gedragscode moeten aanscherpen en dat het nieuwe kabinet snel en serieus werk moet maken van het reguleren van de financiële sector en stemt unaniem in met een motie waarin zorgen worden uitgesproken over het zelfreinigend vermogen van de sector. Het nieuwe kabinet krijgt het dringende advies om alle 27 aanbevelingen van de commissie-De Wit over te nemen.

Prinsjesdag; Miljoenennota

De koningin leest de troonrede voor, die noodgedwongen 'beleidsarm' is; de Algemene Politieke Beschouwingen ontbreken. Het kabinet beantwoordt vragen, de Kamer dient moties in. Erg inhoudelijk wordt het allemaal niet.

Hoewel het kabinet demissionair is, wil het het komende jaar 3,2 miljard bezuinigen. Alle Nederlanders zullen de bezuinigingen voelen. In de troonrede pleit de koningin voor 'een stabiel bestuur' dat garant kan staan voor daadkrachtig economisch herstel, en verder voor een 'harmonieuze samenleving (die) is gebouwd op respect, verdraagzaamheid en wellevendheid. Dat vergt geven en nemen, tolerantie, maar ook aanpassing.' Deze passages uit de troonrede worden algemeen gezien als vingerwijzingen voor de onderhandelaars bij de formatie, inclusief Wilders.

De oppositie slaagt er met horten en stoten in een motie te presenteren met alternatieven voor de begroting, die bij de financiële beschouwingen in stemming zal worden gebracht.

En verder...

- schrijft minister van Justitie Hirsch Ballin (CDA) in antwoord op Kamervragen dat de Koninklijke Bibliotheek nazistische kranten op internet mag zetten;
- stapt Thieme op als voorzitter van de Partij voor de Dieren omdat zij er moeite mee heeft deze taak te combineren met het fractievoorzitterschap en partijleiderschap;
- lanceert Kamervoorzitter Verbeet (PVDa) vergeefs het idee van een dagelijks vragenuurtje teneinde de stroom aan spoeddebatten in te dammen;
- doet Verbeet een dringend beroep op de Kamerleden om af te zien van twitteren tijdens de debatten;
- lekken delen van de Miljoenennota uit waaruit onder meer blijkt dat het kabinet het rijks-ambtenarenapparaat met 4000 personen wil inkrimpen (in 2015 moet dat 230 miljoen euro bezuiniging opleveren) en 22 procent wil schrappen in de cultuursubsidie;
- brengt het pvv-Kamerlid Hernandez een nacht in een Haagse politiecel door op verdenking van mishandeling van een ez-ambtenaar;
- zegt voormalig partijleider van de vvd en minister van Defensie Voorhoeve na 35 jaar zijn lidmaatschap van de partij op uit onvrede met de samenwerking van de vvd met de pvv.

Oktober 2010

Kabinetsformatie; crisis in het CDA

Op zaterdag 2 oktober vindt het partijcongres van het CDA plaats in Arnhem, waar de leden zich kunnen uitspreken over regeer- en gedoogakkoord. Er is het ongekeerde aantal van ruim 4500 leden aanwezig. In een emotionele toespraak roept Verhagen zijn partijgenoten op kabinetsdeelname te steunen. 68 procent van de aanwezigen spreekt zich uit voor samenwerking met de pvv. Ferrier en Koppejan voelen zich echter gesterkt door de vele tegenstemmen waaronder die van Hirsch Ballin, Klink, Van Leeuwen, Van Agt, De Jong en De Vries. De CDA-top vindt echter dat de weg nu vrij is voor het kabinet-Rutte. Op dinsdag 5 oktober stemt de fractie unaniem in met de akkoorden. Ferrier en Koppejan houden hun bezwaren tegen samenwerking met de pvv, maar zij willen niet voorbijgaan aan de uitspraak van het congres, en de fractie zal de uitvoering van afspraken met de pvv in het gedoogakkoord uiterst kritisch bekijken. Wilders kan daar mee leven.

Op 7 oktober brengt informateur Opstelten eindverslag uit aan de koningin. Rutte wordt vervolgens benoemd tot formateur. Al snel worden de contouren van het nieuwe kabinet zichtbaar. Rutte kiest voor zekerheid; zijn ploeg bestaat vooral uit oudere, ervaren politici en bestuurders. Van de twintig bewindspersonen zijn er vier vrouw. De verhouding tussen vvd- en CDA-ministersposten is opmerkelijk: 6-6. Rutte wordt premier, vice-premier Verhagen gaat naar Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, waar hij wordt bijgestaan door oud-CDA-voorzitter Bleker als staatssecretaris. De Jager (CDA) blijft minister van Financiën, Van Bijsterveldt (CDA) blijft ook: op Onderwijs, Schippers (vvd) krijgt Volksgezondheid. Leers (CDA), oud-burgemeester van Maastricht, gaat Immigratie en Asiel leiden. Staatssecretaris worden verder: Weekers (vvd, Financiën), Teeven (vvd, Veiligheid en Justitie) en De Krom (vvd, Sociale Zaken). Rosenthal (vvd) gaat Buitenlandse Zaken

Het CDA-formatiecongres van 2 oktober 2010 in de Rijnhal in Arnhem tijdens een van de stemrondes. Op de voorgrond de latere fractieleider Sybrand van Haersma Buma. In het midden fractieleiden Kathleen Ferrier en Ad Koppejan, tegenstanders van samenwerking met de pvv

[Foto: ANP – Phil Nijhuis]

doen, met Knapen (CDA) als staatssecretaris naast zich. Belangrijke posten gaan naar Hillen (CDA, Defensie), Kamp (VVD, Sociale Zaken en Werkgelegenheid), Donner (CDA, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), Opstelten (VVD, Veiligheid en Justitie) en Schultz van Haegen (VVD, Infrastructuur en Milieu). De staatssecretarissen Veldhuijzen van Zanten (CDA, Volksgezondheid), Atsma (CDA, Ruimte) en Zijlstra (VVD, Onderwijs) maken het kabinet uiteindelijk compleet. Op donderdag 14 oktober vindt het constituerend beraad van het nieuwe kabinet plaats, worden ministers en staatssecretarissen beëdigd door koningin Beatrix en verschijnen de ministers aan de zijde van de koningin op het bordes van paleis Huis ten Bosch.

Proces tegen Wilders

Op maandag 4 oktober, twee dagen na het CDA-congres, begint onder grote belangstelling het proces tegen Wilders, die wordt aangeklaagd voor groepsbelediging, haatzaaien en discriminatie. Wilders beroept zich op zijn zwijgrecht. Verder dient zijn advocaat een wrakingsverzoek in. Hij twijfelt aan de onpartijdigheid van de rechters, in het bijzonder aan die van voorzitter Moors van de Amsterdamse rechtbank. De Wrakingskamer wijst het verzoek echter af.

Ruim een week later vraagt het Openbaar Ministerie vrijspraak van groepsbelediging door Wilders. In strafrechtelijke zin heeft hij zich daaraan volgens het OM door zijn negatieve uitspraken over de islam niet schuldig gemaakt. Het OM acht de PVV-leider evenmin schuldig aan discriminatie of haatzaaien. In de context van het politiek debat is volgens het OM meer geoorloofd dan gebruikelijk.

Het proces loopt maanden vertraging op als de Wraakingskamer een tweede wraakingsverzoek van de verdediging inwilligt omdat raadsheer Schalken getuige Jansen tijdens een etentje heeft proberen te overtuigen van de noodzaak Wilders te vervolgen.

Dubbele nationaliteit Veldhuijzen van Zanten

Wilders heeft in 2007 verklaard dat hij ook moeite zou hebben met de dubbele nationaliteit van de toenmalige staatssecretaris Aboutaleb als deze 'een blonde kuif had gehad en een Zweeds paspoort'. Op 20 oktober verklaart Rutte geen problemen te hebben met de dubbele (Nederlands-Zweedse) nationaliteit van CDA-staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten, wat hem kritiek van de oppositie oplevert omdat hij drie jaar eerder heeft verklaard dat het Aboutaleb en staatssecretaris Albayrak zou sieren als zij hun tweede paspoort inleverden. De oppositie zal Rutte daarover op 26 oktober tijdens het debat over de regeringsverklaring aan de tand voelen. Wilders echter kondigt aan een motie in te dienen om Veldhuijzen te bewegen afstand te doen van haar Zweedse nationaliteit, maar zal er geen consequenties aan verbinden als de motie niet wordt uitgevoerd.

(Debat over) de regeringsverklaring

Op 26 oktober legt premier Rutte de regeringsverklaring af. Hij hamert op de eigen verantwoordelijkheid van de burger, de noodzaak van het op orde brengen van de overheidsfinanciën, recht en orde en een streng immigratie- en integratiebeleid. De oppositie verwijt de coalitie een 'grimmige toon'. De nieuwe VVD-fractie leider, Blok, geeft geen strobreed toe en Wilders stelt zich provocerend op: 'De linkse grachtengordelelite en de Haagse regentenklied staan huillie huillie te doen op de gang.' Hij kondigt een initiatiefwetsvoorstel aan om de koningin niet langer deel te laten uitmaken van de regering. Debuterend CDA-fractievoorzitter Van Haersma Buma hanteert een wat mildere toon, maar ook hij stelt zich vierkant op achter het kabinet.

De volgende dag antwoordt Rutte de Kamer. Hij oogst alom lof voor zijn stijl van optreden: direct, helder, open, losjes. Inhoudelijk krijgt de premier stevige kritiek te verduren. Hij heeft een 'uitgestoken hand' naar de oppositie beloofd, maar daarvan blijkt weinig; regeer- en gedoogakkoord laten die ruimte amper. Zo zijn hervorming van de ww en het ontslagrecht taboe conform de afspraak met de PVV.

Opmerkelijk is verder dat zich tijdens het debat een Kamermeerderheid van GroenLinks, D66, PVDA, PVV en SP lijkt af te tekenen die bij de volgende kabinetsformatie geen rol meer wil voor de koningin, maar de PVDA stemt uiteindelijk tegen een PVV-motie van die strekking.

En verder...

- verkiest de CDA-fractie Van Haersma Buma voor het fractievoorzitterschap boven medekandidaat Ormel, nadat Verburg voor de functie heeft bedankt;
- handhaaft minister van Economische Zaken Verhagen de voorrang voor groene stroom op het hoogspanningsnet nadat de demissionaire minister, Van der Hoeven (CDA), vlak voor het einde van haar bewind, een wetsvoorstel dat tot die voorrang zou moeten leiden heeft ingetrokken;
- is er alom kritiek op het lage aantal vrouwen in het kabinet-Rutte;
- worden de opvolgingsplaatsen in de CDA-fractie in de Tweede Kamer bezet door vier Kamerleden die kritisch zijn over de samenwerking met de PVV: Biskop, Omtzigt, Van Bochove en Havekamp;
- stemt de Tweede Kamer als geheel in met een motie van GroenLinks met de strekking dat Nederland pas akkoord mag gaan met verdere stappen in het toetredingsproces van Servië tot de Europese Unie als dat land volledig meewerkt met het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag;
- besluit staatssecretaris Zijlstra uit bezuinigingsoverwegingen een streep te zetten door de bouw van het Nationaal Historisch Museum in Arnhem, waarna de directie van het museum kiest voor een tijdelijke locatie in de Zuiderkerk in Amsterdam.

November 2010

Trainingsmissie in Afghanistan

VVD en CDA zoeken verwoed steun bij de oppositie voor een nieuwe missie in Afghanistan, een trainingsmissie voor politieagenten die door een beperkt aantal militairen zou moeten worden ondersteund. De PVV voelt daar niets voor. Het kabinet hoopt met de missie tegevoet te komen aan de wensen van de NAVO. Aard en omvang van de missie zullen bepalend zijn voor het verkrijgen van steun van de oppositie. De SP is bij voorbaat tegen.

Medio november laat het kabinet de Tweede Kamer weten dat het de mogelijkheid en wenselijkheid van een nieuwe missie onderzoekt. Nederland staat onder zware internationale druk om weer bij te dragen aan de stabilisatiemacht ISAF.

Rol van de koningin bij de kabinetsformatie

Tijdens het debat over de regeringsverklaring leek zich een meerderheid af te tekenen voor een PVV-motie, die de rol van de koningin bij de kabinetsformatie wilde schrappen, maar de PVDA schrikt daar toch voor terug omdat fractieleider Cohen vermoedt dat Wilders alleen maar het staatshoofd dwars wil zitten. Koningin Beatrix zou zich tijdens de formatie van het kabinet-Rutte immers kritisch jegens Wilders hebben opgesteld. In november, tijdens het debat over de begroting voor Algemene Zaken, sluit Cohen zich toch aan bij PVV, D66, SP en GroenLinks. De Tweede Kamer wil voortaan zelf de formateur aanwijzen. Heijnen (PVDA) vraagt tijdens het Tweede Kamerdebat over de begroting van Algemene Zaken aan premier Rutte om een notitie te schrijven over een 'moderner Koningshuis'. Hoewel Rutte daar niets

voor voelt en verwijst naar de notitie van toenmalig premier Kok uit 2000, waarin alles al gezegd zou zijn, komt hij in mei 2011 toch met het gevraagde stuk.

Kritiek op Leers

Minister Leers geeft gehoor aan een uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens door een groep uitgeprocedeerde asielzoekers niet uit te zetten naar Irak en krijgt in een spoeddebat forse kritiek op zijn zwalkende beleid ter zake. Desondanks vindt Leers, ook als het EHRM besluit alle bezwaren tegen uitzetting individueel te behandelen, dat deze asielzoekers wel degelijk kunnen worden uitgezet. De oppositie vindt dat Leers zijn oren te veel naar Wilders laat hangen.

De bewindsman komt daarna in aanvaring met dezelfde Wilders omdat hij in Brussel voor opheffing stemt van de visumplicht voor Bosniërs en Albanen. Leers wil niet dat Nederland 'een paria in Europa wordt'. Wilders spreekt van 'een uitermate zwak optreden'.

Leden pvv-fractie in opspraak

Het pvv-Tweede Kamerlid Lucassen komt in opspraak als voormalige buurtgenoten aangifte tegen hem doen wegens bedreiging en intimidatie. Hij blijkt tevens in 2002 als sergeant bij de landmacht veroordeeld te zijn wegens een ongeoorloofde seksuele verhouding met een ondergeschikte. Wilders lijkt hem moeilijk te kunnen handhaven als lid van een fractie die bekendstaat om haar 'law-and-order'-standpunten. Toch blijft Lucassen lid. Hij geeft toe dat hij een boete heeft gehad voor twee overtredingen en dat hij als militair is veroordeeld. Hij verontschuldigt zich bij Wilders voor het feit dat hij daarover heeft gezwegen tijdens zijn sollicitatiegesprek. Wilders ontnemt Lucassen zijn woordvoerderschappen voor Wijken en Defensie.

Tijdens een spoeddebat over de affaire maakt Wilders zijn excuses aan de kiezers en aan de Tweede Kamer voor het feit dat hij de kandidaten voor zijn fractie kennelijk onvoldoende heeft gescreend. Tijdens het debat komt hij stevig in aanvaring met Halsema, die stelt dat zeven, acht pvv'ers recentelijk in opspraak zijn geraakt. Wilders meent dat Halsema mensen beschadigt omdat bedoelde pvv'ers vervolgd noch veroordeeld zijn. Cohen vindt dat premier Rutte moet reageren op de kwestie omdat de steun voor zijn kabinet in gevaar komt. CDA en vvd vinden de zaak een interne kwestie van de pvv.

Er ontstaat ook rumoer over twee andere pvv-Kamerleden. Het lid Sharpe wordt beschuldigd van misleiding en mishandeling. Als hij de aanvallen op zijn integriteit beu is, besluit hij zijn Kamerlidmaatschap op te geven en wordt hij opgevolgd door Van den Besselaar. De pvv'er De Mos heeft in een interview ten onrechte beweerd dat hij behalve onderwijzer schooldirecteur is geweest. In het kielzog van deze affaires biechten nog vijf pvv'ers op te zijn veroordeeld wegens lichte strafbare feiten. Zij doen dit in een onderzoek van *RTL Nieuws* onder alle Kamerleden. Elias (vvd) kreeg een voorwaardelijke rijntzegging na een alcoholcontrole, Ulenbelt (sp) werd ooit aangehouden met een te hoog alcoholpromillage en Grashoff (GroenLinks) kreeg een boete voor reizen zonder treinkaartje.

Het enige pvv-Kamerlid dat 'uit principiële overwegingen' niet aan het onderzoek wilde meewerken, Brinkman, bekent later dat hij in 2001 probeerde een alcoholcontrole te ontwijken omdat hij te veel had gedronken. Hij werkte toen zelf voor de politie en heeft het incident

geschikt met justitie. Van Bommel blijkt ook zijn neveninkomsten te hebben verzwegen, die hij als Kamerlid had moeten melden. Het Pvv-Kamerlid Hernandez, dat eerder is beschuldigd van het uitdelen van een kopstoot tijdens een ruzie, maar die dat ontkent, treft desondanks een schikking met justitie om aan eventuele strafvervolging te ontkomen.

Wilders verklaart dat hij het spitten in het verleden van zijn fractiegenoten 'spuugzat' is. Hij spreekt van een 'ordinaire heksenjacht' en wenst niet meer op elk incident te reageren.

Door de affaires neemt de kritiek op het ondemocratische karakter van de Pvv weer toe. Als het een 'normale' partij was geweest met leden die zich hadden kunnen uitspreken over de kandidatenlijst, waren de omstreden Kamerleden waarschijnlijk eerder door de mand gevallen. Voorlopig kiest de Pvv-fractie echter toch voor de formule van een beweging zonder leden.

En verder...

- leidt de kandidatuur van de Pvv'ers De Roon en Brinkman voor het voorzitterschap van de commissie voor Veiligheid en Justitie, respectievelijk Immigratie en Asiel tot zo veel commotie, dat de Tweede Kamer alle benoemingen van voorzitters en ondervoorzitters opschort;
- houdt de Tweede Kamer een hoorzitting over de pensioenen, waaruit blijkt dat de burger geen idee heeft hoe slecht het met de pensioenen is gesteld;
- stelt minister Opstelten van Veiligheid en Justitie een wetsvoorstel in het vooruitzicht dat een wijkverbod mogelijk maakt voor jongeren vanaf 12 jaar die vernielingen aanrichten, buurtbewoners bedreigen of andere lichtere vergrijpen plegen; hij krijgt hiervoor ook steun van oppositiepartijen SP en PvdA, maar de hele oppositie dringt ook aan op de beloofde extra agenten op straat;
- verzet de Vvd-fractie in de Tweede Kamer zich aanvankelijk tegen verhoging van het btw-tarief op de kunsten omdat in de culturele sector al veel bezuinigd moet worden, maar gaat zij uiteindelijk tot teleurstelling van de oppositie toch door de bocht omdat de Pvv weigert alternatieven te overwegen;
- stemt de Vvd in de Eerste Kamer, ondanks het regeerakkoord, tegen het voorstel het aantal koopzondagen te beperken, maar haalt dit het toch dankzij steun van oppositiepartijen SP, ChristenUnie en SGP;
- wordt de parlementaire enquêtecommissie financieel stelsel geïnstalleerd, bestaande uit De Wit (voorzitter), Neppéus (Vvd; vicevoorzitter), Graus (Pvv), Haverkamp (Cda), Koser Kaya (D66) en Braakhuis (GroenLinks);
- draagt de Eerste Kamer het kabinet via een motie op een 'integrale hernieuwde visie' op de woningmarkt te formuleren, waarbij de hypotheekrenteaftrek niet buiten schot mag blijven; Vvd, Cda en SGP stemmen tegen de motie van De Boer (ChristenUnie) die de kleinst mogelijke meerderheid krijgt;
- kondigt minister Hillen een bezuiniging van 1 miljard euro op Defensie aan, waardoor 10.000 banen verloren gaan en het ministerie zijn ambities waarschijnlijk moet bijstellen;
- wil een Kamermeerderheid een wijziging van de wet uit 1838 die bepaalt dat partners automatisch in gemeenschap van goederen trouwen, tenzij zij via een notaris regelen dat zij op huwelijksvoorwaarden trouwen;

- steunt een Kamermeerderheid van PVV, PVDA, D66 en GroenLinks het voorstel van de VVD om de verjaringstermijnen voor zware misdrijven af te schaffen.

December 2010

Financiële crisis EU-landen

De PVDA maakt een voorbehoud bij de financiële steun aan het noodlijdende Ierland. Loopt die uit op een fiasco, dan mag dat niet ten koste gaan van zorg, onderwijs en sociale zekerheid in Nederland. VVD en CDA hebben de steun van oppositiepartij PVDA nodig omdat zij niet zonder meer kunnen rekenen op de PVV. VVD-fractie leider Blok wil hardere eisen stellen aan landen die zich bij het noodfonds melden (tot nu toe zijn dat Griekenland en Ierland). Als zij hun begroting niet snel op orde krijgen, moet het bijvoorbeeld mogelijk zijn hun Europese subsidiegelden en stemrecht te ontnemen. Premier Rutte reageert terughoudend op de suggesties van zijn partijgenoot, al is het maar omdat zij amper te verwezenlijken zijn.

Immigratie- en asielbeleid

Tijdens de behandeling van zijn begroting verdedigt minister Leers fel zijn voorgenomen beleid, waarmee hij laveert tussen PVV en CDA. Illegaliteit wordt strafbaar, maar mensen die illegalen helpen worden niet vervolgd. Landen die niet meewerken aan terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers kunnen rekenen op korting op de ontwikkelingshulp.

Later in de maand wil de oppositie harde getallen van premier Rutte over de reductie van de instroom van migranten omdat Wilders beweert dat deze moet worden gehalveerd, terwijl andere bronnen tegenspreken dat dat mogelijk is.

Topsalarissen bij hulporganisaties

Staatssecretaris Knapen dwingt directieleden van hulporganisaties SNV en het Koninklijk Instituut voor de Tropen tot een forse salarisverlaging. Mundial Productions krijgt geen subsidie meer omdat de organisatie weigert mee te werken. De Kamer vindt van links tot rechts salarissen van boven het normsalaris van 124.000 euro ongepast bij organisaties die armoede bestrijden. Overigens houdt het overgrote deel van de organisaties zich wel aan de norm.

Flexibele werktijden

Voor het eerst dienen het CDA en GroenLinks samen een initiatiefwetsvoorstel in, waardoor werknemers het recht moeten krijgen hun werktijden flexibel in te vullen en thuis te werken. De initiatiefnemers Van Hijum (CDA) en Van Gent (GroenLinks) verwachten in ieder geval steun van PVDA, SP, D66 en ChristenUnie. Zij zien voordelen voor de arbeidsproductiviteit, de filebestrijding, het milieu, de gezondheid van werknemers, de combinatie van werk- en zorgtaken en de arbeidsparticipatie. De werkgeversorganisaties wijzen het plan af als symboolpolitiek; zij vinden inmenging overbodig.

Hervormingen in het onderwijs

Minister Van Bijsterveldt kondigt naar aanleiding van internationale cijfers over de prestaties van leerlingen stevige ingrepen in het onderwijs aan om die te verhogen. Dit moet vooral gebeuren bij de bètavakken, waarin de Nederlandse leerling alsmatiger scoort. De onderbouw van het voortgezet onderwijs moet zich in toenemende mate concentreren op de kernvakken Nederlands, Engels en de bètavakken. Alle leerlingen moeten halverwege een tussentoets maken. Ook het aantal examenprofielen in de bovenbouw zou moeten worden beperkt, namelijk tot twee per schooltype. De eindtoets in het basisonderwijs wordt voor iedereen verplicht. De minister kan in de Tweede Kamer op ruime steun rekenen.

Bezuinigingen op kunst en cultuur

De oppositie in de Tweede Kamer slaagt er niet in staatssecretaris Zijlstra op andere gedachten te brengen over de voorgenomen bezuiniging van 200 miljoen euro op de cultuursector. Hij houdt vast aan het nieuwe subsidiestelsel. Overigens kunnen de bezuinigingen pas in 2014 volledig hun beslag krijgen omdat veel subsidies een termijn van vier jaar bestrijken.

In de Eerste Kamer heeft de oppositie op het oog meer succes. De senaat neemt een motie van PVDA-fractieleader Noten aan die de geplande verhoging van de btw op podiumkunsten verwerpt. Omdat het plan al in de Tweede Kamer is aangenomen, is het echter niet waarschijnlijk dat het kabinet de motie uitvoert. Wel wordt het duidelijk dat het kabinet, dat in de Eerste Kamer over niet meer dan 35 zetels beschikt, moet schipperen in de senaat. Ook CDA en VVD bepleiten in de Eerste Kamer uitstel van de btw-verhoging tot de aanvang van het nieuwe theaterseizoen op 1 september. Uiteindelijk haalt het kabinet bakzeil. Vlak voor de Eerste Kamer zich uitsprekt over het Belastingplan, biedt staatssecretaris Weekers aan de verhoging van de btw uit te stellen met een halfjaar tot het begin van het nieuwe theaterseizoen.

Veldhuijzen in de problemen

Staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten komt in de problemen als zij in de Tweede Kamer vastloopt in het debat over de persoonsgebonden budgetten, waarmee hulpbehoevenden zelf hun zorg kunnen regelen. De Kamer heeft grote problemen met de voorgenomen bezuinigingen, maar de bewindsvrouw houdt er krampachtig aan vast. Zij lijkt ook haar dossiers niet te beheersen en leunt te veel op haar ambtenaren. Pas na coalitieberaad, dat de politieke spanning moet wegnemen, komt de toezegging dat de meest omstreden bezuiniging wordt uitgesteld tot 1 maart.

Samenwerking van linkse partijen?

De nieuwe GroenLinks-leider Sap en PVDA-voorzitter Ploumen kondigen aan in de aanloop naar de verkiezingen voor Provinciale Staten nauwer te gaan samenwerken. In vrijwel alle provincies komen zij met lijstverbindingen. Ook streven zij naar enkele gezamenlijke programmapunten. Zij roepen ook D66 op mee te doen aan een breed links blok, maar die partij voelt daar vooralsnog niet voor. Pechtold vindt programmatische samenwerking strategisch

niet verstandig. Het zou potentiële D66-stemmers van liberale of christendemocratische huize afschrikken. Ook de SP ziet niets in zo'n samenwerking, die volgens haar veel te ver zou gaan en te vroeg zou komen. Roemer wil het initiatief aan de mensen in de provincies laten.

En verder...

- komt minister Schultz coalitiepartijen VVD en PVV tegemoet door toe te zeggen op sommige trajecten een maximumsnelheid van 130 km voor autoverkeer in te voeren zonder vooraf uitputtend onderzoek te doen naar de gevolgen;
- wil minister Rosenthal het mes zetten in het aantal diplomatieke posten; de internationale stabiliteit en het Nederlandse economische belang moeten vooropstaan, dan pas komen de mensenrechten; de oppositie en het CDA zijn bezorgd;
- kondigt GroenLinks-fractievoorzitter Halsema op 17 december haar vertrek uit de Kamer aan; zij wordt per direct opgevolgd door Sap, die zegt de 'vrijzinnige' koers van Halsema te zullen voortzetten;
- meldt minister Hillen aan de Tweede Kamer dat de kosten voor de JSF opnieuw aanmerkelijk hoger uitvallen dan geraamd, terwijl hij moet snijden in de defensie-uitgaven; hij kondigt een 'herijking' van het project aan;
- willen CDA en VVD dat van bijstandsgerechtigden een tegenprestatie voor hun uitkering kan worden geëist; de PVV steunt het plan, en ook het kabinet is het ermee eens; de oppositie is furieus;
- hoopt Kamervoorzitter Verbeet meer Kamervragen te kunnen behandelen door de spreek-tijd in te korten;
- wordt Rutte door de parlementaire pers verkozen tot beste politicus van 2010 (voor Verhagen en Wilders) en D66-Kamerlid Koolmees tot grootste politieke talent van het jaar; in een peiling van het actualiteitenprogramma *EenVandaag* onder 30.000 leden van een panel gaat Wilders met de eer strijken;
- wil minister Van Bijsterveldt, anders dan de VVD, drie publieke tv-netten behouden;
- moet Kamp van de Eerste Kamer zijn voorstel aanpassen om de partnertoeslag in de AOW met ingang van volgend jaar te verlagen, waardoor hij geconfronteerd wordt met een aanzienlijk gat in zijn begroting;
- vindt de fractievoorzitter van het CDA in de Eerste Kamer, Werner, dat de bestaansgrond onder het kabinet wegvalt als VVD, CDA en PVV in maart geen meerderheid halen in de Eerste Kamer.

Januari 2011

Asielbeleid

Minister Leers schrijft in een brief aan de Tweede Kamer dat asielzoekers die blijven procederen de uitkomst van het beroep voortaan in het land van herkomst moeten afwachten, tenzij er van nieuwe feiten sprake is. De oppositie vindt dit principieel fout en overdreven streng, de PVV is tevreden. Wel wil de PVV een spoeddebat over het feit dat het gerechtshof in Den Haag heeft bepaald dat de overheid illegale asielzoekersgezinnen met kinderen niet uit elkaar mag

halen om hen op straat te zetten. De Pvv'er Fritsma wil dat Leers tegen de uitspraak in casatie gaat.

Nieuwe missie in Afghanistan

De PvdA blijkt tegen het plan van het kabinet om een nieuwe missie van 350 man naar Afghanistan te sturen. Omdat gedoogpartner Pvv ook tegen is, kan het voorstel op de steun van hooguit 79 Tweede Kamerleden rekenen, een ongebruikelijk klein aantal voor het uitzenden van Nederlanders naar een oorlogsgebied. GroenLinks wil pas een besluit nemen na hoorzittingen en een debat. Volgens peilingen is twee derde van de aanhang tegen. De Pvv profileert zich in de aanloop naar de Statenverkiezingen scherp tegenover Cda en Vvd op het punt van de missie.

De Tweede Kamer hoort op 26 januari, voorafgaand aan het debat, een aantal deskundigen over de mogelijkheid van een politietrainingsmissie in de provincie Kunduz. De twijfel bij de oppositiepartijen GroenLinks en ChristenUnie groeit door de hoorzittingen. Daarop doet het kabinet in een brief aan de Kamer enkele toezeggingen. Het wil harde afspraken maken met de Afghaanse regering. De nationale politie mag niet worden ingezet voor militaire taken. Ook zal de trainingsduur van de agenten worden verlengd van zes tot minstens achttien weken. De uitgebreide training zal niet alleen bestaan uit het omgaan met wapens, maar zal onder meer ook een alfabetiseringsprogramma omvatten. De oppositie betwijfelt of het kabinet in de positie is eisen te stellen aan de Afghaanse regering.

De toezeggingen blijken voldoende om de ChristenUnie en GroenLinks (minus Van Gent) over de streep te trekken, zodat er een meerderheid van 78 Kamerleden voor de missie is. De achterban van GroenLinks blijft in grote meerderheid tegen. Dat heeft vooralsnog echter geen negatieve gevolgen voor de positie van Sap, zo blijkt tijdens het partijcongres op 5 februari.

Bezuinigingen op hoger onderwijs

Staatssecretaris Zijlstra van Hoger Onderwijs wijkt geen duimbreed in een spoeddebat over de geplande bezuinigingen op universiteiten en hogescholen. Zij kunnen volgens hem efficiënter werken en tijdelijk hun ruime reserves aanspreken. GroenLinks noemt de boete op langstuderen 'een perverse prikkel' die studenten vroegtijdig de arbeidsmarkt opschopt en de kwaliteit van het onderwijs vermindert. Volgens de oppositie heeft het kabinet de ambitie om tot de top vijf van kennislanden te behoren opgegeven. Pvv en Cda spreken er schande van dat onderwijsinstellingen studenten faciliteren om tegen de plannen te protesteren. Het debat wordt korte tijd geschorst na een verstoring door studenten. Ook na de protesten van ongeveer 11.000 studenten en docenten op het Malieveld in Den Haag geeft het kabinet niet toe.

Hoewel de Raad van State uiterst kritisch adviseert – men vreest onder andere dat universiteiten diploma's zullen geven aan studenten die dat niet verdienen –, stuurt Zijlstra zijn wetsvoorstel toch naar de Tweede Kamer. Wel schrappt hij zijn voornemen om naast de studenten ook de onderwijsinstellingen te beboeten voor langstuderen.

En verder...

- wordt het initiatief genomen voor een nieuwe ouderenpartij, 50Plus, door de politieke veteraan Nagel, die met zijn partij vooral de strijd met de pvv wil aangaan;
- vindt op 11 januari in de Tweede Kamer het eerste vragenuurtje nieuwe stijl plaats, waarbij alleen de vragensteller de bewindspersoon aan de tand mag voelen;
- voelt de Tweede Kamer vooralsnog niets voor een verhoging van de bijdrage aan het Europese noodfonds voor zwakke eurolanden, maar is minister De Jager optimistisch dat hij de Kamer van de noodzaak ervan kan overtuigen;
- zegt staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten van Volksgezondheid tijdens een spoeddebat in de Tweede Kamer toe dat in de zorg geen patiënten meer mogen worden vastgebonden, dit naar aanleiding van de ophef die is ontstaan naar aanleiding van een tv-uitzending over een 18-jarige verstandelijk gehandicapte jongeman die al drie jaar vastgeketend in een zorginstelling woont;
- ontstaat er onrust over Wikileaks-berichten die suggereren dat Nederlandse topambtenaren in de zomer van 2009 aan de Amerikanen hebben voorgesteld oud-vicepremier Bos onder druk te zetten om akkoord te gaan met een verlengd Nederlands militair verblijf in Afghanistan;
- gaat minister Leers in beroep tegen de uitspraak van de rechtbank in Den Bosch dat de 14-jarige Sahar en haar familie niet mogen worden uitgezet naar Afghanistan; ondanks aandrang uit de Kamer voelt hij er vooralsnog niet voor gebruik te maken van zijn discretionaire bevoegdheid.

Februari 2011

De zaak-Bahrami

Minister Rosenthal van Buitenlandse Zaken krijgt stevige kritiek van de Tweede Kamer, met name van PVDA, D66, GroenLinks en pvv, tijdens een spoeddebat over de executie in Iran van de Nederlands-Iraanse Bahrami die werd beschuldigd van drugsmokkel en vijandige praktijken tegen het regime. De executie vond plaats voor het proces tegen haar was voltooid. Rosenthal erkent dat er meer nodig was geweest om de executie te voorkomen, maar hij voelt zich ook bedrogen door de Iraanse autoriteiten. Anders dan hij eerder heeft beweerd, moet Rosenthal erkennen dat hij zijn Iraanse ambtgenoot niet over de zaak heeft gesproken. Hij geeft geen gehoor aan de oproep van de Kamer om de Nederlandse ambassadeur uit Teheran terug te roepen voor consultatie, omdat die zich moet bekommeren om het lot van de familie van Bahrami en van enkele Nederlanders in Iraanse gevangenschap. De Kamer neemt daar genoeg mee. Als het Iraanse regime het stoffelijk overschot van Bahrami heimelijk laat begraven, wordt de ambassadeur alsnog voor overleg teruggeroepen.

De zaak-Wilders

Begin februari wordt de rechtszaak tegen Wilders voortgezet. Zijn advocaat, Moskowicz, vindt dat de getuigen opnieuw moeten worden gehoord. De rechtbank voldoet echter niet

aan het verzoek om islamdeskundigen te horen. Men vindt dat er voldoende informatie over de islam beschikbaar is. Wilders zal dat nu zelf doen en de verslagen schriftelijk of op video aan zijn dossier laten toevoegen. Wel zullen op een openbare zitting raadsheer Schalken, arabist Jansen en journalist Hendriks worden gehoord over een etentje dat in mei 2010 bij Hendriks thuis plaatsvond.

Verkiezingen Provinciale Staten

Het eerste grote (radio)debat voor de Provinciale Statenverkiezingen op 13 februari gaat nauwelijks over de provincie. VVD, CDA en PVV sturen hun lijsttrekkers, PVDa, D66, SP en GroenLinks de fractievoorzitters uit de Tweede Kamer. Bij het televisiedebat tussen de lijsttrekkers voor de Eerste Kamer een dag later blijken de vier linkse partijen het nog steeds niet eens te zijn over de te volgen koers tegenover het kabinet. Kox (SP) verklaart het kabinetsbeleid zoveel mogelijk te zullen dwarsbomen, ook Barth (PVDa) benadrukt de politieke rol van de Eerste Kamer, maar GroenLinks en D66 stellen zich niet a priori negatief op tegenover de kabinetsplannen.

Bezuinigingen op onderwijs

Minister Van Bijsterveldt houdt vast aan haar plannen om 300 miljoen te bezuinigen op het zogeheten 'passend onderwijs'. De Kamer is het in grote lijnen eens met de noodzaak van veranderingen in het speciaal onderwijs, maar de oppositie is tegen de manier waarop de minister nu het onderwijs aan de kwetsbaarste kinderen dreigt te treffen. Op de laatste dag voor het verkiezingsreces haalt Rutte zich de woede van de oppositie op de hals als hij weigert naar de Tweede Kamer te komen voor het debat over de bezuinigingen op het passend onderwijs omdat Van Bijsterveldt het volgens hem prima alleen afkan. Ondanks de gespannen sfeer laat zij zich niet verleiden om de voornemens te verzachten of uit te stellen.

Censuur op de kersttoespraak van de koningin?

De theoloog Oosterhuis, intimus van koningin Beatrix, veroorzaakt rumoer door in een tv-programma te verklaren dat Rutte de kersttoespraak van de koningin, waarin zij onder meer spreekt over de gevaren van uitvergrote verschillen en 'muren van tegenstellingen' in de samenleving, zwaar heeft gecensureerd om de PVV te ontzien. Sap en Roemer vragen om schriftelijke uitleg van de minister-president die politiek verantwoordelijk is voor de uitspraken van het staatshoofd. Later zwakt Oosterhuis zijn uitspraken af. Het zou zijn gegaan om 'zijn persoonlijke interpretatie en beleving'.

En verder...

- haalt de oppositie tijdens een verkiezingsdebat tussen (aanstaande) fractieleiders in de Eerste Kamer vooral uit tegen het onderwijsbeleid van het kabinet-Rutte;
- verklaart minister Schippers in *de Volkskrant* dat er een 'onwerkbaar situatie' ontstaat als het kabinet na de Statenverkiezingen geen meerderheid in de Eerste Kamer haalt;

- haalt de PVV zich tijdens een Tweede Kamerdebat de woede van PVDA, SP en GroenLinks op de hals door te verklaren dat deze partijen het antisemitisme salonfähig maken door de gevaren van de islam te bagatelliseren;
- is GroenLinks in de Tweede Kamer, in verband met 'de schijn van belangenverstrengeling', kritisch over het feit dat oud-minister van Verkeer Eurlings toetreedt tot de directie van KLM, en pleit de fractie met D66 voor het benoemen van een ethische commissie, die moet bekijken of nieuwe banen van oud-bewindspersonen niet strijdig zijn met integriteitsregels;
- stemt de Tweede Kamer in met de benoeming van de eerste Kinderombudsman;
- wil de Tweede Kamer dat de regering sancties instelt tegen Libië omdat de machthebber, Kadhafi, demonstraties tegen zijn regime met grof geweld onderdrukt;
- vindt een meerderheid van de Tweede Kamer dat minister Donner moet onderzoeken of en hoe 'expats' in de toekomst stemrecht voor Provinciale Staten kunnen krijgen;
- steunen PVDA, PVV, SP, Partij voor de Dieren en SGP een motie van Slob (ChristenUnie) die stelt dat de regering bij de Europese gesprekken over aanscherping van de begrotingsregels 'krachtig afstand' dient te nemen 'van elke beweging naar een meer politieke unie', omdat zij vrezende macht aan Brussel kwijt te raken.

Maart 2011

Verkiezingen Provinciale Staten

De campagne voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten staat in toenemende mate in het teken van de landelijke politieke verhoudingen. Fractievoorzitters in de Tweede Kamer Cohen, Pechtold, Sap en Roemer en beoogd voorzitters in de Eerste Kamer Brinkman, Hermans en De Graaf bepalen het beeld bij de debatten. Vooral landelijke thema's domineren de debatten. Grote uitglijders blijven uit. Centrale vraag is: krijgt de coalitie van VVD, CDA en gedoogpartner PVV straks een meerderheid in de Eerste Kamer? De verkiezingen (ver-) worden tot een referendum over het kabinet-Rutte.

Direct na de verkiezingen lijkt de gedoogcoalitie niet geen meerderheid in de Eerste Kamer te gaan halen, ondanks het feit dat naast D66 (waarschijnlijk van 2 naar 6) en nieuwkomer 50Plus (2 zetels), VVD (+1) en PVV (9; nieuw in de senaat) de winnaars zijn. Naar verwachting verliest het CDA 10 van de 21 zetels. Het blijft daarmee groter dan de PVV. GroenLinks boekt een kleine winst, de SP verliest 3 of 4 zetels in de Eerste Kamer en de teruggang van de PVDA zet licht door. SGP-senator Holdijk lijkt een sleutelpositie te gaan bezetten. De definitieve zetelverdeling in de senaat wordt pas in mei bekend.

Mislukte evacuatie in Libië

In het roerige Libië doet Defensie op 27 februari een vergeefse poging om met een onbemande helikopter een Nederlandse burger en een Zweedse vrouw zonder toestemming van de Libische autoriteiten te evacueren. Libische militairen sluiten het toestel in en nemen de bemanning van het toestel gevangen. De regering is zeer terughoudend met het verschaffen van informatie om de levens van de militairen niet in gevaar te brengen. Om dezelfde reden

reageert de Tweede Kamer voorzichtig, al wil de pvv een spoeddebat met de verantwoorde-lijke bewindslieden. Na intensief diplomatiek verkeer en erkenning van het feit dat aan de Libische autoriteiten toestemming gevraagd had moeten worden voor de evacuatievlucht, worden de drie militairen vrijgelaten; de helikopter blijft achter. Het excuus zou overigens geen voorwaarde zijn geweest voor de vrijlating. In een brief aan de Tweede Kamer verklaren Hillen en Rosenthal dat de actie noodzakelijk was omdat de Nederlandse burger was bedreigd en dat de Libiërs er voorkennis van moeten hebben gehad.

Hillen komt zwaar onder druk te staan als uit onderzoek van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten blijkt dat de actie is ondernomen zonder 'strategisch advies' van de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD). Dat advies is wel gevraagd door het marinefregat dat bij de actie was betrokken, maar dat komt pas als de actie al is mislukt. Hillen en Rosenthal verzwegen dit in hun rapportage. De oppositie is onthutst. Zij betwijfelt of de laconieke Hillen in staat is de situatie goed in te schatten nu Nederland op het punt staat een bijdrage te leveren aan het handhaven van de 'no fly'-zone in Libië. Zij maakt haar goedkeuring daarvoor afhankelijk van de uitkomst van het debat over de mislukte evacuatie op 29 maart.

Tijdens het debat gaat vooral Hillen door het stof. Hij zegt er 'enorme spijt' van te hebben dat de helikopterbemanning is opgepakt en erkent dat op het advies van de MIVD had moeten worden gewacht. Ook Rosenthal geeft toe dat er fouten zijn gemaakt. Premier Rutte erkent dat het kabinet opener had kunnen zijn, maar houdt vol dat de actie noodzakelijk was. De Kamer verbindt geen consequenties aan het optreden van het kabinet. Een motie van afkeuring van de linkse oppositie haalt het niet.

Staatsbezoek aan Oman

In de Tweede Kamer rijst twijfel over de wenselijkheid van het geplande staatsbezoek van koningin Beatrix aan de onrustige oliestaat Oman. Het bezoek zou kunnen worden uitgelegd als een steunbetuiging aan de verlichte dictator sultan Qaboos bin Said al-Said. Het staatsbezoek en de bijbehorende handelsmissie worden daarom uitgesteld. Wel reizen de koningin, prins Willem-Alexander en prinses Máxima naar Oman voor een privé-diner met de sultan. Daarom moet premier Rutte 'op het matje' in de Tweede Kamer om tekst en uitleg te geven in een door GroenLinks aangevraagd debat. Een Kamermeerderheid is verbaasd over het feit dat de uitnodiging van de sultan is aanvaard. De Kamer verwijt Rutte ook dat hij, toen hij het uitstel van het staatsbezoek aankondigde, gezwegen heeft over het privébezoek. De PVDA kondigt een motie aan die het optreden van Rutte als 'onverstandig' kwalificeert. Er valt steun voor de motie te verwachten van GroenLinks, D66, SP en Pvv.

Problemen bij de marine

Minister Hillen komt onder vuur te liggen omdat hij integriteitsschendingen bij de marine – zelfverrijking, diefstal en intimidatie bij een IT-afdeling van de Dienst Materieel Organisatie – niet aan de Tweede Kamer heeft gemeld. In een brief aan de Tweede Kamer laat hij weten dat zijn ambtelijke top van de feiten op de hoogte was, maar deze niet aan de minister heeft gemeld. Hij heeft maatregelen genomen tegen de betrokkenen bij de DMO. Op 9 maart volgt

op initiatief van SP en PVDA een spoeddebat over de kwestie. Een deel van de Kamer wil ook stappen tegen de ambtelijke top. De minister is hoe dan ook politiek verantwoordelijk. Hillen houdt in de Kamer vol dat hij in het verleden alle beschikbare informatie heeft verschaft. CDA, VVD en PVV geven hem, hoewel ook deze fracties stevige kritiek uiten, het voordeel van de twijfel. De minister krijgt tot de zomer de tijd om orde op zaken te stellen. Bij de oppositie heeft hij veel krediet verspeeld. Hij overleeft echter een SP-motie van wantrouwen, die verder alleen de steun krijgt van de Partij voor de Dieren.

Discussie over kernenergie

Het kabinet ziet geen reden om naar aanleiding van de kernramp in Japan als gevolg van een aardbeving de bouw van een nieuwe kerncentrale in Nederland te heroverwegen. Kamerleden van zowel regerings- als oppositiepartijen vinden het aanvankelijk onkies om de discussie over de hoofden van de Japanse slachtoffers opnieuw te starten. In onder meer Duitsland en Zwitserland heeft de ramp wel gevolgen voor het kernenergiebeleid. GroenLinks bepleit een referendum over elke nieuw te bouwen kerncentrale na de beslissing van het kabinet om vergunning te verlenen voor de bouw van een nieuwe centrale in Borssele.

Parlementaire enquête privatiseringen

De Eerste Kamer neemt met een nipte meerderheid een motie van ChristenUnie, PVDA, SP en D66 aan die vraagt om een parlementaire enquête naar de gevolgen van privatisering. Zo'n enquête door de senaat zou een unicum in de parlementaire geschiedenis zijn. CDA, VVD en SGP vinden het niet netjes dat de Eerste Kamer, waarvoor in mei verkiezingen plaatsvonden, over haar graf heen regeert. Deze fracties willen de nieuwe senaat hierover laten beslissen.

Commissie-De Wit

Het kabinet reageert op 17 maart op het Kamerdebat van een dag eerder over de bevindingen van de commissie-De Wit. Een kleine Kamermeerderheid van PVDA, SP, GroenLinks en PVV (79 zetels) wil wettelijke maatregelen tegen buitensporige bonussen voor bankiers. Minister De Jager voelt daar vooralsnog niet voor. Hij gelooft dat de banken zich houden aan de 'Code Banken' die in september wordt geëvalueerd. Tijdens het debat komen berichten binnen over de bonussen die de top van de ING ontvangt, een bank die met staatssteun overeind wordt gehouden. Kamerleden reageren woedend, ondanks het feit dat de bonussen binnen de 'Code' blijven. Uiteindelijk ziet de ING-top af van de bonus. De Jager meent dat daarmee is aangetoond dat zelfregulering en maatschappelijke druk wel degelijk werken. Hij kondigt aan dat banken die staatssteun ontvangen in de toekomst geen bonussen meer mogen uitkeren. Ook wil hij vanaf 2012 een bankenheffing invoeren waarmee een fonds moet worden gevuld dat spaartegoeden garandeert.

Als gevolg van de ING-rel schaart een meerderheid van de Kamer zich, dankzij de onverwachte steun van de PVDA, achter een voorstel van de PVV'er Van Vliet om honderd procent belasting te heffen over bonussen bij banken die staatssteun hebben gekregen.

Proces tegen Wilders

Het strafproces tegen Wilders wordt voor een nieuw samengestelde rechtbank hervat. Het OM vindt, anders dan de verdediging, dat Wilders wel degelijk mag worden vervolgd wegens haatzaaien, aanzetten tot discriminatie en groepsbelediging. De discussie over de film *Fitna* van Wilders voltrekt zich langs dezelfde lijnen als voor de gewraakte rechtbank.

Opstand in Libië

Het kabinet kondigt aan dat Nederland gaat meedoen aan het militaire toezicht op het wapenembargo tegen Libië. De Tweede Kamer gaat akkoord, hoewel haar instemming formeel niet is vereist. SP, Partij voor de Dieren en PVV – ‘we worden een oorlog ingerommeld’ – zijn tegen. Maar het kabinet kan rekenen op een ruime steun van VVD, CDA, PVDa, D66, GroenLinks en SGP. Op 31 maart stemt de Tweede Kamer ook in met de inzet van Nederlandse F-16’s in het Libische luchtruim, al zullen zij geen bombardementen uitvoeren. Ook zal Nederland geen wapens leveren aan de opstandelingen. De Nederlandse bijdrage aan de NAVO-actie is gericht op ‘de bescherming van de bevolking (...) en niet de verwijdering of verandering van het regime in Tripoli’. GroenLinks wil echter geen steun geven aan de actie en trekt ook de steun aan de handhaving van het wapenembargo in. Binnen de NAVO leven volgens de partij te veel verschillende visies over de missie. Nederland mag niet ongemerkt een langdurige oorlog ingezogen worden.

Nieuwe missie in Afghanistan

De oppositiepartijen GroenLinks en ChristenUnie twijfelen of zij steun moeten geven aan het voornemen van het kabinet om de politietrainingsmissie in het Afghaanse Kunduz door te zetten. Die steun is doorslaggevend. Er blijken pas achteraf afspraken te worden gemaakt met de autoriteiten om opgeleide rekruten niet in te zetten voor (para)militaire acties. GroenLinks wil dat dit vooraf gebeurt. Ook is de NAVO in eerste instantie kritisch over de afwijkende, langere opleiding die Afghaanse rekruten van Nederland zullen krijgen.

En verder...

- blijken GroenLinks, VVD en PVV niet gelukkig met het experiment met het vragenuurtje omdat hierdoor het debat niet op gang komt;
- vraagt de PVV hoofdelijke stemming aan over de toetreding van strafrechtgeleerde Buruma tot de Hoge Raad omdat ze diens benoeming wil blokkeren wegens zijn kritiek op Wilders; de PVV stemt ongeldig terwijl ze verklaart tegen te hebben willen stemmen, daarmee de geheimhouding rond schriftelijke stemming bewust doorbrekend; 118 leden stemmen voor;
- maken oppositie en CDA zich grote zorgen over de bezuinigingsplannen van het kabinet op Justitie, waardoor de gang naar de rechter voor veel burgers te duur wordt;
- reageert Wilders gepikeerd op uitlatingen van Hillen in *NRC Handelsblad* over de politieke stijl van de PVV, waarna Hillen, die van de steun van Wilders afhankelijk is in de debatten

over problemen bij de marine en de mislukte reddingsoperatie in Libië, het conflict sust in het tv-programma *Buitenhof*;

- vraagt staatssecretaris Bleker op verzoek van de Tweede Kamer aan gemeenten en provincies voorlopig geen medewerking te verlenen aan de bouw van nieuwe megastallen;
- lijkt minister De Jager brede politieke en maatschappelijke steun te krijgen voor zijn streven om op korte termijn een einde te maken aan de aflossingsvrije variant voor nieuwe hypotheke;
- verleent een ruime Kamermeerderheid steun aan het europact over steun aan de Europese munt dat een nieuwe eurocrisis moet voorkomen; de eurosceptische PVV vraagt vergeefs om een referendum;
- deelt staatssecretaris Knapen in een brief aan de Tweede Kamer mee dat hij voornemens is het aantal landen dat in aanmerking komt voor directe ontwikkelingshulp terug te brengen van 33 naar 15;
- wil minister Donner via een wetsvoorstel giften van meer dan duizend euro aan politieke partijen openbaar maken; alleen de PVV is tegen omdat zij denkt dat donateurs van de partij afhaken als hun naam bekend wordt;
- wijst de Eerste Kamer landelijke invoering van het Elektronisch Patiëntendossier af; alleen het CDA is niet onvoorwaardelijk tegen.

April 2011

Bezuinigingen op Defensie

Minister Hillen presenteert een plan voor ingrijpende bezuinigingen van zo'n 10 procent van het budget bij de krijgsmacht: er zullen 12.000 militaire en burgerfuncties vervallen (voor ongeveer 6000 personen betekent dit gedwongen ontslag), een groot deel van het materieel wordt afgestoten, waaronder alle 60 Leopard tanks, en er moeten kazernes sluiten. Toch is het kabinet ervan overtuigd dat de gekrompen krijgsmacht kwalitatief hoogstaand zal zijn, met een hoog technologisch niveau. Hillen persoonlijk heeft overigens twijfels daarover, zo blijkt uit geschrapte passages uit de brief aan de Tweede Kamer.

Bezuinigingen op Onderwijs

De bezuinigingen op passend onderwijs gaan pas in 2013 in, de boete op 'langstuderen' in september 2012 in plaats van september 2011. Het politieke draagvlak voor de bezuinigingen dreigt af te brokkelen, waardoor de voorstellen lijken te sneuvelen in de Eerste Kamer. Door uitstel van de maatregelen verzekert het kabinet zich van de steun van de SGP, en daardoor van een nipte meerderheid in de senaat. Ook hoopt het kabinet door uitstel op meer maatschappelijk draagvlak voor de maatregelen.

Verblijfsvergunning voor verwesterde Afghaanse meisjes

Minister Leers besluit dat Afghaanse meisjes die 'te verwesterd' zijn, niet worden uitgezet. Een nieuwe analyse van de veiligheid in Afghanistan door Buitenlandse Zaken wijst uit dat

het leven van deze meisjes in het land inhumain is. Leers vindt dat ieder geval individueel moet worden getoetst. De PVV legt zich erbij neer omdat het om een beperkt aantal gevallen gaat. Overigens zetten ook D66 en PVDA kanttekeningen bij het begrip 'verwestering'. Verder rijzen er tijdens het Kamerdebat vragen over wat er moet gebeuren met 'verwesterde' jongeren uit andere landen dan Afghanistan, waar zij na uitzetting veiligheidsrisico's lopen.

Missie in Kunduz

De Kamer gaat uiteindelijk toch akkoord met de trainingsmissie in Kunduz omdat GroenLinks en ChristenUnie menen dat hun wensen door het kabinet merendeels zijn gehonoreerd. Doorslaggevend lijkt de garantie van de Afghaanse regering dat de door Nederlanders opgeleide agenten niet zullen worden ingezet in de strijd tegen de Taliban. In de praktijk zal moeten blijken of de beloften gestand zullen worden gedaan.

Vertrek Rouvoet en Nicolai uit de Tweede Kamer

cu-fractievoorzitter en oud-vicepremier Rouvoet kondigt aan dat hij op 17 mei afscheid neemt van de Tweede Kamer. Hij verlaat de politiek omdat hij meer tijd wil besteden aan gezin en geloof. Ook speelt mee dat een deel van de achterban kritisch is over het progressieve, christelijk-sociale partijprofiel. Rouvoet trekt zich de verkiezingsnederlaag van vorig jaar persoonlijk aan. Hij wordt als fractievoorzitter opgevolgd door Slob. Ook vvd-prominent Nicolai kondigt zijn vertrek uit de Tweede Kamer aan. Per 1 juni treedt hij in dienst als directeur van chemiebedrijf DSM Nederland.

En verder...

- kiest het CDA-congres Peetoom tot partijvoorzitter;
- dienen CDA en D66 een wetsvoorstel in dat beoogt de ontslagbescherming van ambtenaren gelijk te trekken met die van werknemers in het bedrijfsleven;
- is een grote Kamermeerderheid van CDA, PVV, PVDA en SP tegen het plan van minister Kamp om te korten op de uitkering van alleenstaande AOW'ers die samenleven met een volwassen kind;
- blijkt er bij de marine andermaal sprake van zelfverrijking zonder dat het ministerie van Defensie daartegen is opgetreden;
- wil het kabinet het zogeheten woonlandbeginsel introduceren voor uitkeringsgerechtigde Nederlanders die buiten Europa wonen;
- is de oppositie in de Tweede Kamer uiterst kritisch over het bezoek van het Zeeuwse Statenlid Robesin (Partij voor Zeeland) aan het Torentje, waarbij premier Rutte in het bijzijn van Wilders heeft geprobeerd Robesin ervan te overtuigen zijn stem te geven aan de coalitie en niet aan de Onafhankelijke Senaatsfractie;
- komt minister Kamp van Sociale Zaken, onder andere door toedoen van regeringspartijen CDA en VVD, terug van zijn plan per 1 juni Roemenen en Bulgaren geen vergunning meer te geven om te werken in de tuinbouw.

Mei 2011*Bezuinigingen op passend onderwijs*

De cijfers waarmee minister Van Bijsterveldt de bezuinigingen op het passend onderwijs verdedigde, blijken niet te kloppen. Het kabinet heeft de groei van het aantal zorgleerlingen sterk overschat. Van Dijk (SP) spreekt van 'misleiding' en 'bangmakerij'. Ook PVDA en ChristenUnie willen dat de plannen worden aangepast. De minister lijkt bereid aan de oproep van de Kamer gehoor te geven.

Verantwoordingsdag

Het kabinet moet zich op donderdag 19 mei verantwoorden voor het gevoerde financiële beleid, maar PVV-leider en gedoogpartner Wilders trekt alle aandacht naar zich toe door het kabinet fors aan te vallen op het beleid inzake de financiële steun aan het noodlijdende Griekenland. Hij dreigt met intrekking van de PVV-steun aan het kabinet als de hulp aan Griekenland de schatkist geld gaat kosten. Premier Rutte betitelt Wilders' opstelling als 'volstrekt onverantwoordelijk'. Als Griekenland onderuitgaat, volgen er zonder twijfel meer landen, aldus de premier.

Op de achtergrond speelt de vrees bij VVD en CDA dat de PVV erop uit is de gedoogconstructie te verlaten. Als de drie in de Eerste Kamer geen meerderheid halen, kan het kabinet niet meer tegemoetkomen aan de wensen van de PVV op het gebied van immigratie, terwijl die partij wel akkoord is gegaan met pijnlijke bezuinigingen.

De oppositie komt er nauwelijks aan te pas in het debat. Zij verwijt het kabinet alleen maar te bezuinigen en niet te hervormen.

Samenstelling van de Eerste Kamer; een 'dubbel gedoogd' kabinet

Na de verkiezingen voor de Eerste Kamer, waarbij nogal wat strategische stemmen zijn uitgebracht, blijkt het lot van het kabinet in de senaat, zoals verwacht, in handen te liggen van SGP'er Holdijk. Met zijn steun komt het kabinet aan de kleinst mogelijke meerderheid: 38 (16 VVD, 11 CDA, 10 PVV, 1 SGP) van de 75 zetels. De PVDA krijgt 14 zetels, de SP 8, D66 en GroenLinks ieder 5, de ChristenUnie 2, de PVDD, OSF en 50Plus ieder een.

Het kabinet is dus op dubbele gedoogsteun aangewezen: op die van de PVV in de Tweede en op die van PVV en SGP in de Eerste Kamer. Holdijk heeft al laten weten niet onwelwillend te staan tegenover de immigratieplannen van de PVV. Premier Rutte is tevreden dat een meerderheid mogelijk is, hoewel hij het systeem van de getrapte senaatsverkiezingen als 'bizar' kwalificeert. Wilders noemt de uitslag positief.

Bezuinigingen bij Economische Zaken

Het kabinet schrapt drieduizend banen bij het (nieuwe) ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en bij de uitvoeringsorganisaties en toezichthouders die onder het departement vallen, zoals de nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit en de Nederlandse

Mededingingsautoriteit. De operatie mocht een bezuiniging van 300 miljoen euro per jaar opleveren.

Proces tegen Wilders

Het proces tegen Wilders wordt hervat nadat de rechtbank in Amsterdam de bezwaren van advocaat Moszkowicz daartegen heeft verworpen. Volgens de benadeelde partijen, vertegenwoordigd door onder andere oud-GroenLinks-Kamerlid Rabbae, moedigt Wilders moslims aan het land te verlaten en zaait hij angst onder hen. Het Openbaar Ministerie vraagt de rechtbank opnieuw om Wilders vrij te spreken van groepsbelediging. De gewraakte uitspraken van Wilders gaan niet onmiskenbaar over personen, moslims, maar over de islam.

En verder...

- blijkt gedoogpartij PvdV tegen de ophanden zijnde strengere hypotheekregels te zijn, omdat deze de woningmarkt zouden frustreren;
- reageert de Tweede Kamer onthutst op het feit dat minister De Jager niet is uitgenodigd voor het geheime, informele crisisoverleg in Luxemburg van ministers van Financiën over de euro en de hulp aan Griekenland;
- gaat het kabinet akkoord met de grootschalige gasopslag onder het Noord-Hollandse Bergermeer;
- willen VVD, CDA en PvdV dat de ouders een uurtarief betalen voor kinderopvang in plaats van een standaardbedrag los van de afgenomen diensten; zij steunen Kamp in zijn streven om 1,5 miljard op de opvang te bezuinigen;
- trekt de VVD haar steun in aan het wetsvoorstel tot afschaffing van het blasfemieverbod, naar wordt verondersteld om de SP in de Eerste Kamer voor zich te winnen;
- neemt Schouten de door het vertrek van Rouvoet vrijgekomen zetel in de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie in;
- schrijft Rutte in een notitie over het koningschap aan de Tweede Kamer dat Willem-Alexander wat hem betreft als staatshoofd lid van de regering wordt; een meerderheid van de Kamer, de oppositionele PVDA inbegrepen, wil evenmin als de premier, een ceremonieel koningschap;
- krijgt staatssecretaris De Krom van Sociale Zaken in de Tweede Kamer van VVD, CDA en PvdV voldoende steun voor zijn Wet werken naar vermogen, waardoor de bezuinigingen op de sociale werkplaatsen, bijstand en uitkeringen voor jonggehandicapten (de zogeheten Wajong) hun beslag krijgen;
- eist de PVDA dat in 2012 geen cent meer naar de EU gaat dan in 2011;
- wil het kabinet dat coffeeshops in de toekomst alleen toegankelijk worden voor Nederlanders met een lidmaatschapspasje.

Juni 2011*Bezuinigingen in de zorg*

Uit de voorjaarsnota van minister De Jager blijkt, anders dan premier Rutte eerder heeft beweerd, dat de tegenvallers in de zorg lager zijn dan gedacht. Desondanks gaat het kabinet snijden in de basisziektekostenverzekering omdat het de uitgavenexplosie in de zorg wil temperen en de overschrijdingen van het budget van de afgelopen jaren wil goedmaken. Het kabinet wil met name de toeloop op de geestelijke gezondheidszorg terugdringen.

Debatten over de bezuinigingen

In een spoeddebat hebben PVDa, D66 en GroenLinks felle kritiek op bezuinigingsplannen die vooral de zwakkeren in de samenleving treffen. Het gaat onder meer om bezuinigingen op de WAO voor jongeren, de huurtoeslag, de sociale werkvoorziening, het schrappen van de zorg voor mensen met een IQ tussen 70 en 85 en verhoging van de eigen bijdragen in de zorg. Premier Rutte krijgt vooral kritiek op de plannen van het kabinet met de persoonsgebonden budgetten waarmee mensen zelf hun zorg kunnen regelen. Rutte beloofde tijdens de verkiezingscampagne deze ongemoeid te laten. PVDa-leider Cohen, die in de eigen partij aan kritiek blootstaat, groeit tijdens het debat in zijn rol. VVD en PVV proberen de kwestie te bagatelliseren door niet hun fractieleiders te laten aantreden, maar 'backbenchers'. Uiteindelijk moet Rutte zelf proberen de rust te herstellen.

Eind juni debatteert de Tweede Kamer nogmaals over de herziening van de AWBZ en de bezuinigingen op de PGB's. Staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten waarborgt de zorg van degenen die kunnen aantonen dat hun oplossing goedkoper is dan instellingszorg.

Bezuinigingen op de publieke omroep

Minister Van Bijsterveldt maakt bekend hoe het kabinet denkt 200 miljoen euro te bezuinigen op de publieke omroep. Er blijven weliswaar drie zenders bestaan, maar het programma-aanbod wordt beperkt. De omroepen die hebben aangekondigd te gaan fuseren, blijken minder te krijgen dan waarop zij hadden gerekend. Hilversum gaat uit van het verlies van enkele honderden banen. Verder stopt de Wereldomroep met Nederlandstalige uitzendingen. D66 vreest kwaliteitsverlies; de PVDa denkt dat er voor de 'gewone Nederlander' straks weinig meer te genieten valt. Desondanks gaat de Kamer eind juni, dankzij VVD, CDA en PVV, akkoord met de alleen op details aangepaste plannen.

Aangelegenheden van het kroonprinselijk paar in de 'commissie stiekem'

De Tweede Kamer wil uitleg van premier Rutte over de wijze waarop het kroonprinselijk paar betalingen heeft verricht voor de koop en bouw van een villa in Mozambique. Hierover zijn in het verleden alleen mededelingen gedaan aan de leden van de 'commissie stiekem', de Tweede Kamercommissie voor Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. De commissieleden zijn in een lastig parket gebracht omdat zij qualitate qua geheimhoudingsplicht hebben. Rutte belooft de privébetalingen van het paar niet meer in de bedoelde commissie aan de orde te brengen.

Pensioenakkoord

Het kabinet sluit een pensioenakkoord met werkgevers en vakbeweging. De AOW-leeftijd gaat in 2020 van 65 naar 66 jaar en in 2025 naar verwachting naar 67 jaar. De AOW-uitkering stijgt vanaf 2013 met 0,6 procent per jaar extra, bovenop de inflatie. Wie eerder stopt met werken, wordt gekort op zijn uitkering. Het nieuwe stelsel zou beter bestand zijn tegen de vergrijzing en tegen schommelingen op de financiële markten, en zou de overheid ook nog een aanzienlijke besparing opleveren. FNV Bondgenoten, die een half miljoen van de 1,4 miljoen FNV-leden vertegenwoordigt, is tegen het akkoord omdat werknemers te weinig zekerheid hebben over de hoogte van de pensioenen en omdat werkgevers onvoldoende garant willen staan voor pensioenfondsen die in de financiële problemen raken.

Omdat gedoogpartner PVV tegen het pensioenakkoord is, is de steun van de PVDA cruciaal voor het kabinet. Tijdens het Kamerdebat vragen PVDA en ChristenUnie in een motie dat mensen die lang met een relatief laag loon in een zwaar beroep hebben gewerkt, toch eerder kunnen stoppen met werken. Minister Kamp staat niet onwelwillend tegenover de motie. Voor de PVDA is ook de toezegging van de minister belangrijk dat de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen blijft bestaan. Daardoor hoeven oudere werklozen niet eerst hun vermogen 'op te eten' voor zij voor een uitkering in aanmerking komen.

Integratiebeleid op de schop

Minister Donner kondigt in een langverwachte nota een nieuw integratiebeleid aan. In feite zet hij een streep door het ideaal van de multiculturele samenleving; Nederlandse waarden staan voor hem voorop. Donner benadrukt de eigen verantwoordelijkheid van de immigranten en hun (klein)kinderen. Veel subsidies voor immigrantenactiviteiten verdwijnen. Zo zullen immigranten zelf hun verplichte inburgeringscursus moeten betalen. Wie zakt voor het examen, verliest zijn verblijfsvergunning. Ook komt er een boerkaverbod.

In het debat over de integratie verwijt de oppositie de minister dat hij twee gezichten toont. Terwijl hij in zijn nota afstand neemt van het multiculturalisme, zegt hij tijdens het debat: 'De huidige samenleving is zoals die is. Van die samenleving nemen we geen afscheid.' De PVV is tevreden, ook al krijgt ze van geen enkele partij steun voor het voorstel ook de derde generatie allochtonen als zodanig mee te tellen in de statistieken.

Verbod op ritueel slachten

Fractievoorzitter Thieme van de Partij voor de Dieren dient een wetsvoorstel in om het onverdoofd ritueel slachten te verbieden. Het voorstel stuit op verzet bij joden en moslims. De vrijheid van godsdienst zou door een verbod in het geding komen. PVDA en D66 stellen op de valreep een compromis voor dat onverdoofde rituele slacht toestaat als bewezen kan worden dat het dier geen extra pijn lijdt. VVD en GroenLinks steunen het compromis, waardoor er een Kamermeerderheid voor is. Tegen stemmen drie PVDA'ers, een PVV'er, CDA, ChristenUnie en SGP.

Uitspraak in het proces-Wilders

De rechtbank in Amsterdam spreekt Wilders op alle punten vrij. Hij wordt niet schuldig geacht aan groepsbelediging, noch aan het aanzetten tot haat en discriminatie van moslims. De rechter vindt Wilders' uitspraken in de context van het maatschappelijke debat toelaatbaar, ook al gebruikt hij daarvoor kwalificaties als grof, denigrerend, kwetsend, schokkend, op de grens van discriminatoir en aanstootgevend. De rechter weegt ook mee dat Wilders zijn uitspraken doet als politicus. Wilders verklaart blij te zijn dat hem in het publieke debat de mond niet wordt gesnoerd. Omdat ook het Openbaar Ministerie om vrijspraak had gevraagd, kunnen de benadeelde partijen geen hoger beroep aantekenen.

En verder...

- stemt de Eerste Kamer, voor het laatst in oude samenstelling bijeen, in met een wettelijke maatregel die ervoor moet zorgen dat de top van bedrijven in 2016 voor minimaal 30 procent uit vrouwen bestaat;
- gaat een Kamermeerderheid na een lang debat akkoord met de megabezuinigingen op Defensie nadat minister Hillen een aantal kleine wijzigingen in zijn plannen heeft aangebracht;
- stemt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten tegen de zin van minister Donner slechts deels in met het bestuursakkoord met het Rijk omdat zij bezwaren heeft tegen de hoogte van de bezuinigingen op de sociale werkvoorziening;
- deelt staatssecretaris Zijlstra mee dat het Nationaal Historisch Museum vanaf 2012 geen subsidie meer ontvangt;
- kondigt minister Schultz aan dat het kabinet fors gaat snijden in het aantal regels voor de ruimtelijke ordening;
- draait het kabinet het besluit van het vorige kabinet terug om de Hedwigepolder in Zeeland onder water te zetten en 'terug te geven aan de natuur';
- neemt de Tweede Kamer een motie aan van PVV, PVDA en SP die zich verzet tegen de ontslaginstructie van het uww waardoor het gemakkelijker zou worden vast personeel te vervangen door flexwerkers;
- wordt vvd-Eerste Kamerlid De Graaf tot Kamervoorzitter gekozen; er zijn geen tegenkandidaten.

Juli 2011*Kleinere volksvertegenwoordiging*

Vlak voor het zomerreces kondigen premier Rutte en minister Donner aan dat het kabinet ernaar streeft de Tweede Kamer in te krimpen tot honderd leden en de Eerste Kamer tot vijftig. Hiervoor is een grondwetswijziging nodig. 'We moeten de trap van bovenaf schoonvegen,' verklaart Rutte. Hij vindt het logisch dat het aantal parlementariërs vermindert nadat het aantal ministers en ambtenaren is teruggebracht. Het parlement moet zich volgens hem meer op hoofdlijnen richten. Overigens is de kans klein dat het voorstel in tweede lezing de benodigde twee derde meerderheid in beide Kamers behaalt.

Financiële hulp aan Griekenland

De Tweede Kamer keert terug van recessie om met minister De Jager te debatteren over de Eurotop die later op de dag wordt gehouden over het reddingsplan voor Griekenland. De minister is afhankelijk van de oppositie omdat de PVV geen steun zal geven. Hij probeert het beeld te nuanceren dat hij alleen onder zeer stringente voorwaarden nog steun aan Griekenland wil verlenen. Wel wil hij dat banken, verzekeraars en pensioenfondsen substantieel meebetalen aan de noodleningen aan Griekenland. Opmerkelijk: De Jager dankt de uiterst kritische PVV 'duidelijk niet' voor haar opstelling in dit debat. Uiteindelijk krijgt De Jager een meerderheid van 104 zetels (VVD, CDA, PVDA, D66, GroenLinks en SGP) achter de Nederlandse inzet in Brussel.

En verder...

- ontvouwt staatssecretaris Zijlstra plannen om het studeren aan universiteiten exclusiever te maken en het onderwijs op een hoger niveau te brengen;
- verlaagt het kabinet de overdrachtsbelasting bij de verkoop van woningen voor een jaar van 6 naar 2 procent in de hoop de markt daarmee vlot te trekken;
- wordt een door hemzelf als 'ondeugend' gekwalificeerde motie van Dibi (GroenLinks) in de slotnacht voor het zomerreces met 77 tegen 71 stemmen verworpen; de indiener wil de hypocrisie in de regeringspartijen blootleggen door in de motie te stellen dat 'een meervoudige nationaliteit niets zegt over de loyaliteit aan Nederland en dat het, net als bij kabinets- en Kamerleden, aan Nederlanders zelf is al dan niet afstand te doen van andere nationaliteiten';
- stemt de Eerste Kamer in met een 'langstudeerdersboete' van 3000 euro; VVD, CDA, PVV en SGP stemmen voor;
- vindt er, naar aanleiding van twee extreemrechtse terroristische aanslagen in Noorwegen, een maatschappelijke discussie plaats over de vraag of Wilders en de PVV hun toon in het islamdebat al dan niet moeten matigen.

Augustus 2011

Kamerlid Peters in opspraak

Het Tweede Kamerlid Peters (GroenLinks) komt in opspraak omdat zij betrokken zou zijn bij de ontvoering van drie minderjarige kinderen uit een eerder huwelijk van haar partner. Ook zou zij zich schuldig hebben gemaakt aan belangenverstrengeling bij het beoordelen van een subsidieaanvraag toen zij op de Nederlandse ambassade in Kabul werkte. Uit onderzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken blijkt dat Peters zich bij de beoordeling van het subsidieverzoek niet heeft laten leiden door gevoelens voor haar latere partner. Wel heeft zij de gedragscode voor diplomaten overtreden door niet eigener beweging melding te maken van die gevoelens.

Debat over de eurocrisis

De Tweede Kamer keert medio augustus andermaal vroegtijdig terug van reces in verband met de eurocrisis. Er bestaat grote onduidelijkheid over de vraag welke risico's Nederland loopt met de noodhulp aan Griekenland. Hoewel Rutte de Tweede Kamer excuses aanbiedt voor de verwarring die hij heeft gezaaid over de omvang van de hulp, is de PVDA boos. Zij vindt dat zij door het kabinet op het verkeerde been is gezet toen zij instemde met het verleenen van de hulp. De uitkomst van het debat is dat Rutte voortaan ondubbelzinnig moet communiceren, wil hij steun krijgen van de oppositie voor voorstellen waarvoor hij niet op steun van de PVV kan rekenen. Rutte blijkt overigens weinig te zien in het voorstel van de Duitse bondskanselier Merkel en de Franse president Sarkozy om één regering in te stellen voor de euro. Verder verzekert hij de Kamer dat Nederland geen onderpand van de Grieken zal eisen voor verleende steun. Finland, dat wel een onderpand voor de leningen heeft gevraagd, wordt daarvoor zwaar bekritiseerd.

En verder...

- distantieert Rutte zich van de uitspraken van Wilders die moskeeën in het debat over de aanslagen in Noorwegen heeft aangeduid als 'haatpaleizen';
- zegt Kamp een tegemoetkoming aan de vakbeweging toe inzake de pensioenplannen door de achteruitgang voor lage inkomens bij vervroegde pensionering te beperken;
- wil de PVDA de politieke rol van toekomstig koning Willem IV sterk inperken; de koning zou geen voorzitter meer moeten zijn van de Raad van State en geen rol meer moeten krijgen bij kabinetsformaties of kabinetscrises; voor deze voorstellen lijkt een meerderheid te vinden in het parlement;
- legt VVD-Tweede Kamerlid Dezentjé Hamming het Kamerlidmaatschap neer om voorzitter te worden van de werkgeversorganisatie FME-CWM; zij wordt opgevolgd door Berckmoes;
- houdt minister Rosenthal tegenover de Tweede Kamer staande dat door Nederland opgeleide politieagenten in Afghanistan niet zullen vechten tegen de Taliban, dit in antwoord op vragen van SP, GroenLinks en ChristenUnie naar aanleiding van andersluidende berichtgeving in de media.

Noot

- 1 Dit overzicht is gebaseerd op de berichtgeving in *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad* en *sc Online*.